

Kā pārvērst pamatkapitālu eiro?

24. septembris, 2013 / Zane Paeglīte, zvērinātu advokātu biroja SORAINEN juriste un Zanda Frišfelde, zvērinātu advokātu biroja SORAINEN advokāta palīdzē; <http://www.ifinances.lv/lat/vadiba?doc=4809>

Zane Paeglīte

Foto: no ZAB SORAINEN arhīva

Saisībā ar pāreju uz eiro no 01.01.2014. aktuāls ir jautājums - kā pareizi grāmatvedībā un gada pārskatā uzrādīt pamatkapitāla summu?

Euro ieviešanas kārtības likuma (EIKL) 22.panta 3. un 4.daļa nosaka:

3. Kapitālsabiedrības pamatkapitālu veido pamatkapitāla daļu (akciju) skaits, kas reizināts ar pamatkapitāla daļas (akcijas) nominālvērtību. Vērtību, ko iegūst, reizinot pamatkapitāla daļu (akciju) skaitu ar noapaļošanas rezultātā atlikušo vērtību, izmaksā kapitālsabiedrības dalībniekiem (akcionāriem) proporcionāli viņiem piederošajām pamatkapitāla daļām (akcijām). Dalībnieki (akcionāri) var pieņemt lēmumu par šīs vērtības pārskaitīšanu kapitālsabiedrības rezervēs.

4. Kapitālsabiedrība, kuras statūtos pamatkapitāla daļas (akcijas) nominālvērtība izteikta latos, 30 mēnešu laikā no euro ieviešanas dienas piesaka komercreģistra iestādē statūtu grozījumus, kas paredz pamatkapitāla daļas (akcijas) nominālvērtības izteikšanu euro, un iesniedz tai dokumentu, kurā ietverta informācija par dalībniekiem piederošajām daļām.

Piemērs

SIA pamatkapitāls ir Ls 2100 (21 daļa ar nominālvērtību Ls 100). Pārreķinot pamatkapitāla summu uz eiro, rezultāts ir:

$2100 / 0,702804 = \text{EUR } 2988,03.$

Saskaņā ar likuma prasībām pamatkapitāla apmērs eiro ir jānosaka šādi:

$\text{Ls } 100 \text{ (nominālvērtība)} / 0,702804 = \text{EUR } 142 \text{ (izsakot pilnos eiro).}$

$\text{EUR } 142 \times 21 \text{ daļa} = \text{EUR } 2982.$

Lai pamatkapitālu pārreģistrētu uz eiro, uzņēmumiem ir dots 30 mēnešu laiks.

Kā pareizi grāmatvedībā un gada pārskatā uzrādīt pamatkapitāla summu, kamēr nav dalībnieku lēmuma par noapaļošanas rezultāta iekļaušanu rezervēs vai izmaksu dalībniekiem? Vai šajā gadījumā kā pamatkapitāls ir jānorāda EUR 2988,03 vai EUR 2982? Ja pamatkapitālā norāda EUR 2982, kur bilancē norādīt starpību?

Jautājumu skaidro Zane Paeglīte, zvērinātu advokātu biroja SORAINEN juriste un Zanda Frišfelde, zvērinātu advokātu biroja SORAINEN advokāta palīdzē:

Atbildot uz jautājumu, kā grāmatvedībā atspoguļot kapitālsabiedrības pamatkapitālu līdz brīdim, kad dalībnieki/akcionāri pieņem lēmumu par daļas/akcijas nominālvērtības maiņu no latiem uz eiro, ir jāseko vadlīnijām par grāmatvedības ierakstu veikšanu, normatīvajos aktos noteiktajiem naudas summas noapaļošanas principiem un dalībnieku/akcionāru sapulces lēmumiem par daļas/akcijas nominālvērtības maiņu no latiem uz eiro.

EIKL paredz, ka grāmatvedības ieraksti ir izdarāmi eiro valūtā, jau sākot no 01.01.2014. Tai pašā laikā EIKL nosaka 30 mēnešu pārejas periodu, kura laikā kapitālsabiedrību pamatkapitāla daļas/akcijas nominālvērtība ir jāizsaka eiro, jāveic attiecīgas izmaiņas kapitālsabiedrību statūtos un jāpiesaka šīs izmaiņas reģistrācijai komercreģistrā. SIA gadījumā komercreģistrā jāiesniedz arī precizēts dalībnieku reģistra nodalījums.

Teorētiski var būt situācija, kurā dalībnieki/akcionāri lēmumu par daļas/akcijas nominālvērtības maiņu pieņem, tuvojoties pārejas perioda beigu termiņam, t.i., līdz 30.06.2016. Tā kā jautājums par daļas/akcijas nominālvērtības izteikšanu eiro ir dalībnieku/akcionāru sapulces kompetencē, pirms šāda lēmuma pieņemšanas grāmatvedības ierakstos nav pamata veikt pamatkapitāla daļas denomināciju no latiem uz eiro. Tomēr tas, ko grāmatvedības nolūkos var darīt, ir atbilstoši fiksētajam maiņas kursam pārrēķināt pamatkapitāla summu no latiem uz eiro un gada pārskatā sniegt attiecīgu paskaidrojumu par pamatkapitāla stāvokli.

Šādas pieejas pamatā ir apsvērumi, ka līdz brīdim, kad dalībnieku/akcionāru sapulce pieņem lēmumu par daļas/akcijas denomināciju no latiem uz eiro, nav īsti skaidrs, cik liels būs atlikums, ko nevarēs ieskaitīt pamatkapitālā, un kāda būs dalībnieku/akcionāru rīcība ar šādu atlikumu.

Izmantojot lasītāja piemēru par SIA, kuras pamatkapitāls ir Ls 2100 (21 daļa ar nominālvērtību Ls 100), un pārrēķinot pamatkapitāla summu eiro, vienas daļas nominālvērtība ir EUR 142,287181 – tā kā SIA pamatkapitāla daļas nominālvērtība ir izsakāma veselos eiro (ar minimālo nominālvērtību EUR 1), vienas daļas nominālvērtība būs EUR 142 un jaunais pamatkapitāls būs EUR 2982 (EUR 142 x 21 daļa). Pārrēķinot Ls 2100 pamatkapitālu eiro, iegūst EUR 2988,0308, veidojot atlikumu EUR 6,03 (EUR 6,0308) apmērā.

Tomēr, veicot denomināciju, tikpat labi dalībnieks var izlemt mainīt daļas nominālvērtību no Ls 100 uz Ls 1, nemainot pašu pamatkapitālu (Ls 2100). Tad, pārrēķinot pamatkapitāla summu uz eiro, vienas daļas nominālvērtība būs EUR 1. Attiecīgi jaunais pamatkapitāls būs EUR 2100 (EUR 1 x 2100 daļu skaits), veidojot atlikumu EUR 888,0308 apmērā. Šādā situācijā atlikumu EUR 888 vērtībā atbilstoši plānotajām izmaiņām ir pienākums izteikt 888 jaunās daļas, kas tiek piešķirtas dalībniekam. Jaunais pamatkapitāls sanāk EUR 2988 (EUR 2100 + EUR 888) un atlikums EUR 0,03 (0,0308). Tātad, mainot vienas daļas nominālvērtību uz EUR 1, atliek mazāka vērtība, ko nevar izteikt pamatkapitāla daļās, un sabiedrības pamatkapitālā tiek veiktas minimālas izmaiņas.

Būtiskus precizējumus par pamatkapitāla daļas/akcijas denomināciju no latiem uz eiro ieviesīs šobrīd izstrādes stadijā esošie grozījumi Komerclikumā. Likumprojekts par grozījumiem Komerclikumā (redakcija, ko Saeima pieņēmusi pirmajā lasījumā) paredz, ka atšķirībā no EIKL noteiktajiem naudas summu noapaļošanas principiem pamatkapitāla daļas/akcijas denominācijas no latiem uz eiro rezultātā iegūto summu visās situācijās noapaļo uz leju. Šāda principa ieviešanas mērķis ir izvairīties no situācijas, kad matemātiski noapaļošana būtu jāveic uz augšu, tādējādi radot nepieciešamību ieguldīt papildu līdzekļus pamatkapitālā. Būtisks aspekts, kas paredzēts likumprojektā par grozījumiem Komerclikumā, ir tas, ka pamatkapitāla kopējo atlikušo summu, kas veidojas katras daļas/akcijas nominālvērtības denominācijas no latiem uz eiro rezultātā, ir pienākums izteikt jaunās pamatkapitāla daļās/akcijās un piešķirt tās dalībniekiem/akcionāriem proporcionāli viņiem piederošajām daļām/akcijām, kā tas izskaidrots piemērā iepriekš.

Tā kā ir dažādi varianti, kā kapitālsabiedrības dalībnieki/akcionāri var izlemt mainīt daļas/akcijas nominālvērtību no latiem uz eiro, pirms jebkādu lēmumu pieņemšanas mēs iesakām konsultēties ar savu juristu, kā šādas izmaiņas veikt viskorektāk. Īpaši nozīmīgi tas var izrādīties situācijās, ja kapitālsabiedrībā ir vairāki dalībnieki. Iesakām arī vērīgi sekot līdzi grozījumiem normatīvajos aktos, kas precizē pāreju uz eiro.